

Nr 160.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1935 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående Svenska lantmännens kvarnförenings skuldförhållanden.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena, nr 172, inom första kammaren av herrar *V. Andersson* och *A. Löfvander* samt den andra, nr 289, inom andra kammaren av herr *A. Eriksson* i Toftered m. fl. har hemställts, att riksdagen ville uttala sin anslutning till en reglering av Svenska lantmännens kvarnförenings skuldförhållanden på sätt som i motionerna angivits samt i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla önskvärdheten av att kreditkassan medverkar till en avveckling av konkursen dels genom att avskrivna sin kvarstående fordran hos föreningen, dels ock genom att till aktiebolaget Jordbrukarbanken utbetala banken tillkommande utdelning.

I en inom andra kammaren av herrar *E. V. Olsson* i Staxäng och *A. Wallerius* väckt motion, nr 269, har hemställts, att riksdagen må besluta att aktiebolaget Kreditkassans (a.-b. »Dur») fordringar hos Svenska lantmännens kvarnförening skola efterskänkas.

Svenska lantmännens kvarnförening bildades på initiativ av Svenska lantmännens riksförbund den 24 september 1917. Föreningens huvudsakliga uppgift har varit att efter förvärv av aktierna i aktiebolaget Malmö stora vals-kvarn driva kvarnrörelse därstädes. Kvarnaffären, som ursprungligen finansierades — förutom genom medlemmarnas insatskapital — genom lån från Svenska lantmännens bank, har krävt stora ekonomiska uppoffringar.

Insatserna i föreningen utgå stadgeenligt efter följande regler:

Medlem, som äger eller brukar jord, deltagar i föreningen med en insats för varje av honom brukad hektar jord. Dock behöver medlem icke deltaga med mer än 500 insatser. Medlem, som icke äger eller brukar jord, skall deltaga med minst 10 insatser. Varje insats har fastställts till 25 kronor och skulle vid inträdet av medlem erläggas sålunda, att 5 kronor inbetalades kontant och återstående 20 kronor genom förbindelse, ställd att betalas 3 månader efter uppsägning. Dessa insatser hava redan tidigare till största delen indrivits, varvid sammanlagt 2,100,000 kronor influtit.

Utöver erlagda insatser svarar medlem vid konkurs för föreningens förbindelser med 25 kronor för varje insats. Ett stort antal tidigare medlemmar hava emellertid blivit fria från konkursansvaret genom att utträda ur för-

eningen. Vid årsskiftet 1919—1920 uppgick antalet medlemmar till 3,766, representerande 114,169 $\frac{1}{2}$ andelar. Efter nämnda tidpunkt har föreningen minskat för att, enligt styrelseberättelse för år 1933, omfatta endast 2,846 medlemmar, representerande 76,516 andelar.

Medlemmarnas fördelning i storleksgrupper framgår av följande uppställning (en insats för varje hektar brukad jord):

under 5 insatser.....	98 medlemmar
5— 10 »	292 »
10— 20 »	1,030 »
20— 50 »	1,134 »
50—100 »	197 »
100—300 »	74 »
300—500 »	21 »
<hr/>	
Summa 2,846 medlemmar.	

Utskottet

Sedan nu Svenska lantmännens kvarnförening försatts i konkurs, inträder för de kvarstående föreningsmedlemmarna en stadgeenlig skyldighet att — utöver tidigare fullgjorda insatsbetalningar med 25 kronor per insats — svara för skulderna med ytterligare 25 kronor för varje insats. Ifrågavärande konkursansvar beräknas sammanlagt uppgå till cirka 1,900,000 kronor eller i medeltal 670 kronor per var och en av de kvarstående 2,846 medlemmarna. På sätt motionsvis klarlagts kan härav allenast cirka 1,500,000 kronor beräknas inflyta, då man har att räkna med att vissa avlidna medlemmars sterbhus kunna göra gällande rätt till befrielse från betalningsansvar samt att vissa andra medlemmar skola finnas insolventa eller ej kunna anträffas. Vid ett uttagande av hela konkursansvaret skulle alltså av härav inflytande medel komma att på de olika fordringsägarna belöpa ungefärligen följande belopp:

	Fordran kronor	Genom uttaxering inflytande belopp kronor (c:a)
A.-B. Dur med (Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922)	4,318,966: —	1,050,000: —
A.-B. Jordbrukarbanken med	1,303,583: 50}	450,000: —
A.-B. Malmö stora valskvarn med	618,706: 94}	
	<hr/>	
Summa kronor	6,241,256: 44	1,500,000: —

Övriga borgenärs fordringsbelopp torde belöpa sig till allenast cirka 3,000 kronor.

Redan den tidigare inbetalningen av själva insatsförbindelserna innebar för en stor del av föreningsmedlemmarna en kännbar uppoffring. Om nu därutöver helt uttages det så kallade konkursansvaret, skulle detta i allmänhet synnerligen hårt drabba de kvarstående medlemmarna.

Av fordringarna i konkursen representeras omkring $\frac{2}{3}$ av aktiebolaget Dur (Kreditkassan) och $\frac{1}{3}$ av aktiebolaget Jordbrukarbanken samt aktiebolaget Malmö Stora Valskvarn. Vid ett uttagande av hela konkursansvaret,

25 kronor per andel, skulle cirka 17 kronor falla på Kreditkassan och 8 kronor på nyssnämnda båda andra fordringsägare.

Utskottet har övervägt möjligheterna för att Kreditkassan avstår från sin återstående fordran under villkor att de båda andra huvudfordringsägarna åtnöjas med den utdelning i konkursen, som skulle uppstå, därest allenast den på dem belöpande tredjedelen eller cirka 450,000 kronor uttages. För ett definitivt ståndpunkttagande till frågan tarvas dock en ytterligare utredning under samverkan med konkursförvaltaren och övriga båda huvudborgenärer. Härvid bör särskilt beaktas önskvärdheten av att den lättnad i betalningsansvaret, som kan komma att lämnas de enskilda föreningsmedlemmarna, avväges efter deras behov därav och deras olika ekonomiska villkor.

Utskottet vill tillstyrka, att riksdagen gör hemställan hos Kungl. Maj:t om åtgärder i här angivna syfte, och hemställer,

att riksdagen, i anledning av motionerna I: 172 samt II: 269 och 289, må hos Kungl. Maj:t *dels* anhålla om övervägande av möjligheterna för viss eftergift av aktiebolaget Durs återstående fordran hos Svenska lantmännens kvarnförening *dels ock* medgiva, att Kungl. Maj:t må äga vidtaga de åtgärder, som härav kunna föranledas.

Stockholm den 4 juni 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Bergqvist*, *Oscar Olsson*, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Wallen*, *Thelin*, *Petrén*, *Nilsson* i Fredriksfält och *von Heland*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Jeppsson*, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Persson* i Fritorp, *Nilsson* i Hörby, *Norsell*, *Norling* och *Aronson*.
